

37 voetstappen

Het waren 37 voetstappen. In *Het Gerecht* sprak minister Jeroen Dijsselbloem gistermiddag in Heerenveen over geld en politiek. Pal om de hoek sprak Jan Juffermans tijdens de *Domela Nieuwenhuislezing* over de uitputting van de aarde.

Dijsselbloem beheert een begroting van 260 miljard euro. Het ging over de crisis, pensioenen, zorgkosten, het eigen risico en de woningmarkt; thema's waarover politici elkaar de komende maanden nog te vuur en te zwaard zullen bevechten.

Juffermans liet Nederland kennismaken met de ecologische voetafdruk. Hij schreef al in 1987 over het vleesvraagstuk en was in 1993 de eerste particulier die zonnepanelen op zijn dak legde. Gealarmeerd door het rapport *Limits to Growth* van de Club van Rome uit 1972 maakt hij zich zorgen over de draagkracht van de aarde.

Politici spreken liever over groei

In 1985 telde Nederland 2 miljoen hectare landbouwgrond. Omgerekend werd er van 7 miljoen hectare geconsumeerd. In 1996 kwam er een nieuw rapport. Het ruimtebeslag van Nederland in het buitenland was gegroeid tot 23 miljoen hectare. Op het ministerie van VROM verdween het in een diepe la. Toenmalig directeur-generaal Hans Pont vertelde Juffermans waarom: politici willen niet over 'minder' praten. Hooguit over

'verduurzaming'.

Consumentisme en een groeiende wereldbevolking leggen een enorm ruimtebeslag. Achteraf berekend werd de aardbol in 1970 al te klein.

Ondanks pogingen op lokale schaal en alarmbellen wereldwijd lukt het niet om in Nederland een beter evenwicht te bewerkstelligen. Het mestprobleem is er een treurig voorbeeld van, maar Juffermans sprak ook over windmolens die als *gadgets* worden gebruikt. Politici spreken nu eenmaal liever over een groei van het BNP dan over rantsoenering of quoterings, terwijl dat laatste pas echt sociaal rechtvaardig zou zijn.

Ecuador, Finland, Japan, Luxemburg, Nieuw-Zeeland, Zwitserland en zelfs de Verenigde Arabische Emiraten hebben het principe van de mondiale voetafdruk opgenomen in overheidsbeleid. In Nederland blijft de beweging een roepende in de woestijn.

Juffermans' club onderzoekt met juristen van onder meer Oxfam Novib de mogelijkheden van een rechtsgang, gelijk aan de Klimaatzaak die Urgenda in 2015 met succes aanspande tegen de Staat voor meer maatregelen tegen klimaatverandering. Het is nodig om de politiek wakker te schudden, zei hij.

Om de hoek wachtte de chauffeur van een zwarte Mercedes op de terugkeer van de minister. Het waren 37 voetstappen, maar een wereld van verschil.

SASKIA VAN WESTHREENEN
commentaar@lc.nl